REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele BIROURI de ANUNȚURI:
În Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. În Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 43. Brașov, Sâmbătă 24 Februarie (9 Martie) 1907

„Nu-i permis ca libertatea să se ucidă prin libertate“.

(g) Este lucru caracteristic, că dela venirea la putere a partidului independist, care se gera în tot timpul cât a stat în opoziție, de adevăratul depozitar al ideilor din 48, reacțiunea își ridică atât în sânul partidului independist, cât și în țară, între aderenții acestui partid, tot mai îndrăsneț capul. Acești propovăduitori ai ideilor din 48 voiesc să reglementeze presa, să restringă întrunirile, dreptul de adunări, ba chiar și libera migrare, vreau să facă *tabula rasa* cu libertatea școalelor nemaghiare, c'un cuvânt vreau „adevărată libertate maghiară“, adecă libertate în care ei să poată face ce vor vrea, iar alții numai ceea ce le vor permite d-lor.

In zilele aceste se desbătu în dietă o petițiune compusă în acest spirit reacționar venită dintre bieții noștri soți de suferință, dintre Slovaci, dar firește nu dela ei, ci dela stăpânii și controlorii lor în ale „patriotismului“. De dorințele expuse în aceasta petițiune s'au rușinat și co ducătorii partidelor coaliate. Ministrul de interne Andrassy avù ocasiune a juca rolul bărbatului de stat luminat, drept și liberal și nici că a lăsat ocasiunea nefolosită. Ministrul zise cu privire la ceruta restrângere a mișcărei socialiste, că nu se poate opri muncitorul de a se înțelege cu soțul său în privința stabilirei prețului muncei sale, precum nu pot fi opriți nici stăpânii a se înțelege despre plata ce vor să o dea muncitorilor, dar de aceea se va îngriji el—și aceasta este esența enunciațiunei — ca nimeni dintre muncitori să nu fie impedecat în libertatea sa de a lucra sau de-a nu lucra pentru un anumit preț, fiindcă — zise d-l ministru — *nu se poate permite ca libertatea să se omoare prin libertate.*

Noi credem, că pe d-l ministru l'au priceput foarte bine atât partizanii săi, cari l'au aplaudat, cât și socialiștii, cari prin foile lor nu-l aplaudă de loc. Ambii au priceput prea bine, cunoscând pe ministru, aplecările sale și spiritul guvernelor ungurești, că ministrul prin sentința citată vrea să zică, că va afla el apărând libertatea individului ocaziuni și mijloace constituționale destule, de a tăia coarnele socialismului. De aceea au aplaudat cei dintâi, iar ceștì din urmă strâng pumnul în buzunar și afară de buzunar.

Noi din partea noastră la pompoasa frază a d-lui ministru și la adevărul din ea avem să observăm numai că așa ar trebui să fie, *cum zice d-l ministru*, dar nu este așa.

Oare la noi nu cu libertatea, — nici măcar de bunul simț limitată — să omoară libertatea celorlalți? Oare nu aceasta libertate impiedecă pe unii să-și aleagă liber deputat? Oare nu aceasta libertate declară în dietă, că nu va esecuta anumite legi sancționate? nu ea face majorități din minorități? și nu aceasta libertate este care oprește pe cetățenii nemaghiari de a-și ridica din banii proprii institute de învățământ, și așa mai departe?

Frasele rămân frase, ori cât de frumoase ar fi și ori cât de mare adevăr ar conține ele, dacă lipsește *bona fides* în inima oamenilor cari conduc destinele unei țări.

Guvernanții noștri, ca fiii unei națiuni mai din vechime numită de „fiscărăși“, nici odată n'au fost săraci și nici azi nu sunt săraci, ci mai bogați decât ori când în frase pompoase, dar, durere, faptele nici odată n'au consunat cu vorbele lor.

Cei ce au trăit pe timpul absolutismului își vor aduce bine aminte cum se căiau patrioții de pe atuncì de neînțelegerile trecutului, carì au cauzat desastrul din 49; cum acuzau camarilla înaintea Europei, că numai aceea ațîță naționalitățile contra Maghiarilor; cum promiteau a se înțelege cu ele și a îndrepta toate relele trecutului prin echitate și bunăvoință, „numai să scăpăm odată cu toții de sub varga de fer a absolutismului!“ Și unde stăm azì cu înțelegerea, cu echitatea, cu dreptatea, cu libertatea?

Cu frasele s'a sfârșit. Fapte, fapte de dreptate și de înțelepciunea adevăratului bărbat de stat, care vede mai departe înainte în viitor, decât până unde ajung aplecările, aversiunile și patimele sale micì omeneștì, așteptăm azì și vor pretinde milioanels popoarelor mâne cu glasul tunetului!

Cu privire la limba de regiment se lățise știrea, că monarchul ar fi conces ministrului-președinte Wekerle *introducerea limbei de regiment maghiare* în regimentele ungureștì, dar că concesiunea aceasta nu se va publica decât numai după nouele alegerì pentru parlamentul austriac, ca să nu i-se facă greutățì guvernului austriac. »Corespondența națională germană«, inspirată de miniștri germanì din cabinetul Beck, scrie cu privire la știrea aceasta, că nu se poate admite, ca conducerea supremă a armatei să-șì fi schimbat părerea în chestiunea amintită și că miniștrii germanì din cabinet nu ar putea să consimtă nicì-odată de a se face acea concesiune cu privire la limba de regiment. Ei ar combate energic o astfel de pornire și ar trage consecințele eventual din ea, cerând ca să înceteze armata de a mai fi comună și refuzând de a mai da un ban măcar din buzunarul austriac pentru o armată schimbată în sensul postulatelor maghiare.

Alegerea dela Lugoj, scrie »Drapelul«, va fi de sigur nimicită, așa zic ziarele șoviniste. Se pare, că s'a început și corteșirea »oficială« în favorul candidatului guvernamental, căci deunăzi a fost la Făget directorul silvanal din Lugoj și a citat la sine pe toți gornicii din comunele aparținătoare cercului electoral al Lugojului. Cât de siguri sunt șoviniștii de nimicirea mandatului se vede și de acolo că au ținut Luni adunare în Lugoj, unde s'au înțeles asupra persoanei candidatului.

Tratatele de comerț ale Austro-Ungariei. Din Viena se anunță, că propunerile conferinței de vamă și de comerț cu privire la instrucțiunile delegaților pentru negocierile cu România și Bulgaria au fost aprobate de către guvernele Austriei și Ungariei, însă în vederea actualelor deliberărì pentru compromisul austro-ungar, negocierile nu vor fi reluate mai înainte de Paștì.

Camera română a votat Mercurì cu mare majoritate proiectul de lege alcătuit de d-l Ion N. Lahovary, ministrul domeniilor, pentru avantagiarea obștiilor săteștì la licitațiile pentru arendarea moșiilor statului.

In jurul proiectului Apponyi.

Toate ziarele din Budapesta se ocupă cu atitudinea deputaților naționaliști și a episcopatelor române în fața proiectului de lege al ministrului Apponyi.

»*Budapesti Hirlap*« ce ne sosește înregistrează svonul, că deputații naționaliști vor obstrua proiectul, ba se vor folosi chiar și de mijloacele obstrucțiunei technice. Vorbind despre deputațiunea bisericei gr. or. române, compusă din motropolitul I. *Mețianu* și episcopii N. *Popea* și I. *Papp*, care a solicitat audiența la ministrul Apponyi acelaș ziar scrie următoarele: »Metropolitul Mețianu a declarat, că dacă deputațiunea nu va primi remediile cerute, ei vor protesta contra proiectului și la *locul competent.* Aceasta înseamnă atât, că Românii se pregătesc din tot adinsul a se adresa Maj. Sale cu plângerile lor nedrepte, pentru-ca să denunțe nizuințele națiunei maghiare la treptele tronului. Nu e primul și desigur nici ultimul caz, că Românii se pun în modul acesta fața'n față cu voința națiunei maghiare«.

Foaia litografiată »*Keleti Értesitö*« e informată că corpul episcopal românesc se nizuește a se pune pe un punct de vedere mai moderat față de reprezentanții guvernului. Apoi continuă: »Un politician naționalist s'a esprimat, că deputații naționaliști se află față cu proiectul de lege privitor la regularea lefurilor *învățătorilor de stat* în cea mai dificilă situațiune. Ei nu voesc să ațâțe contra lor mânia opiniei publice prin aceea, ca regularea salariilor urgentată de atâți ani să fie împiedecată chiar din partea lor. De altă parte ei trebue să țină cont de faptul, că regularea salariilor va avea asupra preoților și învățătorilor bisericei gr. or. române drept urmare un efect atât de desastruos, încât peste puțin timp va trebui să urmeze o situație absolut insuportabilă. Din această cauză deputații naționaliști ar renunța la o acțiune agresivă, dacă clerului superior român i-ar succede să convingă pe ministrul-președinte, respective pe ministrul de culte, să ușureze unele dispozițiuni ale proiectelor, pentru-ca biserica română să aibă timp, să se acomodeze nouei situațiuni«.

*

La alt loc al aceluiași număr »Budapesti Hirlap« face apel către învățătorimea maghiară, că în interesul instrucțiunei *poporale naționale* să lase la o parte toate veleitățile și să se unească într'o singură tabără. »Episcopii români — scrie »B. H.« — s'au ridicat acuma și atacă cu aceleași arme proiectul lui Apponyi, cu cari au combătut legea din 1893 privitoare la întregirea lefurilor învățătorilor Atacurile lor de acuma sunt însă cu mult mai violente și mai pasionate, fiind-că în proiectul lui Apponyi ies ia iveală în mod cu mult mai impozant, decât în legea de la 1893, postulatele națiunei. *Invățătorimea maghiară trebue prin urmare să pună la o parte toate micile lor plângeri, ea trebue să se unească într'o singură tabără și în interesul instrucțiunei poporale naționale trebue să acopere chiar și ranele mai dureroase*«.

*

Memorandul episcopatului român gr. or. a fost prezentat eri, Joi, guvernului. Despre cuprinsul acestui memorand »Az Ujság« află următoarele:

Memorandul declară că proiectul de lege vatămă greu autonomia și drepturile bisericei române gr. or. interesele de cultură și bisericeștì ale Românilor. Urcarea salariilor învățătorilor încarcă sarcini estraordinar de mari pe spinarea credincioșilor. Dacă însă Românii nu vor putea aduce jertfele cele mari ce se pretind de la ei atunci sunt amenințați pe terenul învățământului și al educațiunei a-și pierde drepturile lor păzite cu multă grijă. Reforma și de aceea este periculoasă, fiind că în privința materială pune pe învațători mai pe sus de preoți, (!?) a căror competențe ar fi mai mici ca ale învățătorilor. Această nedreptate față cu preoții, știrbește vaza lor și în rezultatele ei finale ar constrânge biserica să ridice și salariile preoțeștì. Archiereii români se nizuesc să susțină înțelegerea între autoritățile statului și între români, dar de altă parte trebue să-și apere drepturile lor și ale bisericei lor. La încheiere memorandul cere schimbarea dispozițiunilor acelora ale proiectului de lege, pe cari le declară de vătămătoare...

*

Ordinul rezervat al ministrului de justiție. Corespondența oficioasă »Kel. Ert.« aduce următoarea informațiune: »Aflăm din isvor demn de toată credința, că ministrul de justiție Anton *Günther* a adresat tuturor procuraturelor din țară un *ordin rezervat*, în care îi avizează de a urmări cu deosebită atențiune *atitudinea presei naționaliste față cu noul proiect de lege școlar*, și în contra acelor foi, cari folosesc cuprinsul acestui proiect de lege, ce țintește la întărirea ideii naționale maghiare, pentru a ataca în mod ațâțător unitatea națiunei maghiare, să procedă *cu toată rigurositatea legei penale*«.

»Prilegiul pentru acest ordin rezervat — zice »K. E.« — l'a dat ministrului de justiție o scrisoare confidențială a ministrului de culte și instrucțiune publică Albert *Apponyi*, în care acesta îi atrage atențiunea asupra atitudinei din ce mai înăsprite ce o observă pressa naționalistă față cu proiectul școlar apponyist, care atitudine a dat contrarilor notorici ai statului național maghiar deja de repețite-ori ocaziune de a îndrepta atacuri ațâțătoare în contra planurilor și măsurilor guvernului național.«

Par'că am fi în toiul absolutismului à la Bach și Seidnitzki!

Adunare poporală în Blaj.

Duminecă se va ținea în Blaj o adunare poporală, cu privire la care am primit următorul

Convocător:

Cetățenii locuitori în cercurile electorale ***Aiud, Vințul de jos, Dicio-Sân-Mărtin*** și ***Uioara***, se convoacă la adunarea poporală, ce se va ținea în Blaj *Duminecă în 10 Martie n. 1907 la 11 oare* înainte de amiazi în piață, eventual în Hotel Univers, cu următorul

Program:

1) Deschiderea adunării.

2) Discusiune asupra: *a)* sufragiului universal, *b)* libertății de pressă și *c)* a proiectului de lege despre școalele comunale și confesionale.

3) Proiect de resoluțiuni.

Blaj, la 3 Martie n. 1907.

I. M. Moldovan, Simeon Pop Mateiu, Dr. Izidor Marcu, Dr. Augustin Bunea, Gavril Pop, Dr. Alex. Pop, Dr. V. Smigelski, Stefan Pop, G. Muntean, Dr. Ioan Sâmpălean, Al. Uilacan, I. Nistor, Dr. Ioan Bălan, Gavril Precup, Iacob Popa, Eugen Pantea, Aurel C. Domșa, N. Popescu, Iuniu Brut Micu, Nic. S. Aron, Dr. Laur. Nestor, Iacob Domșa, Dr. Daniil Szabó, Dr. Cornel Ordace, Iuniu Brut Hodosiu, I Moldovan, Victor Muntean, Demetriu Radu, Ilie Mircea, Dionisiu Tritan, Alexandru Comșa, Iuliu Pop, Aurel Tritan, Iuliu Brândușian, V. Suciu, Aurel Velican, Ioan German, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Sbârcea, Dr. V. Suciu, Augustin Gruiția, Vas. Bersan, Dr. Ioan Chirilă, Aurel Vodă, Petru Brândușian, Augustin Coltor, Sim. Moldovan, Emil F. Negruțiu, D. Radeș, Ioan Pușcaș, Iosif Lita, Elie Ban, Gligor Bianu, Ilie Rotar, Vas.

Szmigelski, T. Bărbat, Teod. Pănăzan, I. Bărbat, Aug. Morariu, Ioan Comşa, Georgiu Bărbuleţ.

Patriarchatul în contra Aromânilor. Organul oficial al patriarchatului scrie un lung articol în care vrea să dovedească că şi din punct de vedere etnologic *revindicările Românilor* privitoare la cuţovlahi *nu ar fi întemeiate.* Dice că sute de ani cele două ginţi, deşi de aceeaşi origine, au fost despărţite una de alta, şi că din ele s'au desvoltat două neamuri diferite. Se mai zice în acel articol, că mulţi bărbaţi şi patrioţi mari români sunt de origine greacă şi că după teoria română, ce se aplică la cuţovlahi, aceştia, începând cu ministrul Lahovary şi cu ministrul Disescu (?), ar trebui să fie siliţi de-a deveni Greci. *Miezul chestiunei cuţovlahe e demagogia şi speculaţiunea.* (Par'că ar vorbi un şovinist ungur, — dar ce este acesta pe lângă un Grec răutăcios din Fanar? — Trad.) Foaia declară, că toate aceste le spune cu părere de rău (!) şi că patriarchatul, biserica mamă a Românilor şi a altor ortodocşi dela nord, sperează că va sosi iarăşi o epocă a *fraternizării greco-române.* (Fraternizare cu nişte demagogi şi speculanţi? — Trad.)

Patriarchatul pregăteşte un *protest către Poartă* în contra cunoscutei scrisori-circulare a marelui Vizir dela 4 Februarie relativă la chestiunea cuţovlahă. Deja al treilea proiect de protest este în lucrare. In chestiunea cuţovlahă patriarchul a fost chemat la Yildiz-chiosc.

Din dieta ungară.

In şedinţa de Mercuri a dietei a luat cuvântul, precum ştim, dep. naţionalist Coriolan *Brediceanu* pentru a răspunde dep. Hock, care într'una din şedinţele trecute a debutat cu cele mai mari minciuni şi calumnii la adresa poporului nostru. In discursul său dep. Brediceanu a redus la zero afirmaţiunile lui Hock, cari n'au fost decât simple născociri şi bănueli. Regretă că la alegerea din Bocşa n'au fost de faţă şi ziariştii maghiari, cari s'ar fi putut convinge de netemeinicia afirmaţiunilor şi acuselor dep. Hock. Dep. Brediceanu protestează apoi contra faptului, că Hock a atacat şi calomniat persoane, cari nu sunt de faţă în dietă şi nu se pot apăra. Intre alţii a atacat şi pe dep. Petrovici, care fiind închis, nu se poate apăra. A primit însă dela dânsul o declaraţie-protest pe care vrea s'o citească aici. (Preşedintele atrage atenţiunea oratorului că a primit voie să vorbească numai în chestie personală.) Dep. Brediceanu îşi încheie espunerile sale protestând din nou contra atacurilor lui Hock.

In aceeaşi şedinţa a luat cuvântul şi dep. Dr St. C. *Pop* la desbaterea adresei unor congregaţii, cari la iniţiativa comitatului Neutra, cer schimbarea sau abrogarea legei de naţionalităţi şi crearea unor dispoziţii legislatorice, cari să combată agitaţiile naţionaliste. Oratorul arată abusul ce se face în Ungaria astăzi pe tema »agitatorilor« şi aduce ca esemplu pe Kossuth-tatăl, care pe când era în Anglia scria că în Ungaria se face din toată nimica svon de agitaţie, că în Ungaria »totul e agitaţie, ce face partidul independist«. E foarte uşor a seduce opinia publică, zice Dr. St. Pop, numai pentru ca să l pot înlătura din cale pe acela, care îmi este incomod.

Oratorul trece apoi la pretinsele »agitaţii naţionaliste« zicând următoarele:

Vorbiţi de agitaţii naţionaliste. Daţimi voie să vă întreb — căci doară Dvoastră cari aţi umblat prin cercuri naţionaliste sunteţi foarte bine informaţi — cum poate agita candidatul naţionalist şi cum pot agita agenţii electorali, (Sgomot), căci ştiţi bine, că jendarmeria, armata, notarul primpretorole, guvernul central — toţi — toţi sunt în contra lor, — puterea e aşadară în mâna partidului contrar. Am agitat şi eu şi voiu agita de-apururea — dar în contra corupţiei şi în contra vânzării voturilor (Sgomot). Mai departe n'am mers nici-odată şi dintre colegii mei n'a zis nimeni: »nu vota cu ăsta ori cu celălalt,« ci am zis atâta »sufletul şi conştiinţa să nu ţi-o vinzi, — de aci încolo e treaba ta cui îi dai votul«.

Declară în fine, că nu primeşte propunerea şi roagă camera în numele drepturilor şi a libertăţii să n'o voteze.

Anunţându-se mai mulţi oratori la cuvânt la acelaş obiect, desbaterea se amână pe şedinţa viitoare.

Cronica din afară.

In camera comunelor engleze d-nul *Robertson* secretarul admiralităţii, a declarat, că cu toată scăderea cheltuelilor budgetului marinei şi a reducerei sumelor pentru construirea de nouă vase, *flota Angliei rămâne încă superioară flotelor Franţei şi Germaniei.* D-l Campbell *Bannerman*, preşedintele consiliului, răspunzând dep. Lec conservator, a susţinut ideea reducerei şi limitărei armamentelor declarând că în toată Europa există o tendinţă în favoarea tranşărei prin tribunale arbitrale a diferendelor ce ar putea avea loc şi o tendinţă pentru reducerea budgetului armatei. *Un preşedinte de conziliu nu şi-ar face datoria, dacă nu ar favoriza şi n'ar susţine o atare tendinţă. Nu voim să silim nici o putere a-şi reduce contingentul armatei sau flota, dar voim să ocupăm primul loc în mijlocul acelora, cari sunt de părere, că trebue pus capăt armamentelor excesive.*

Reprezentantul Austro-Ungariei la Haga. Din sursă bine informată se anunţă că monarchia austro ungară va fi reprezentată la conferenţa dela Haga prin admiralul baron Spaun, ca prim delegat.

Impăratul Wilhelm şi succesiunea la tronul Braunschweigului. Impăratul Wilhelm a declarat, că nu vrea să se aducă un prinţ prusian pe tronul Braunschweigului sau să numească un asemenea prinţ ca regent al ducatului.

Intervenţia Austro-Ungariei în afacerea nunciaturei. Din Viena se anunţă, că Papa Piu a oferit ministrului de externe al Austro-Ungariei baronul de Aerenthal, marea cruce a ordinului »Piu«. Tot cu acest ordin a fost decorat şi ambasadorul austro-ungar din Paris. Aceste decoraţiuni arată că s'au făcut într'adevăr intervenţii din partea monarchiei austro-ungare în afacerea archivei nunciaturei din Paris.

Călătoria lui Dernburg. Imediat după terminarea dezbaterilor budgetului coloniilor ministrul Dernburg va pleca în Africa şi va vizita nu numai coloniile germane, ci şi Africa engleză.

Papa şi statul francez. Din Roma se anunţă că cercurile Vaticanului sunt foarte îngrijate de faptul că serviciul impozitelor din Paris a supus, după despărţirea Franţei de Vatican, pe nunciul Montagnini, la un impozit de 4000 lei. Montagnini a plătit această sumă din propria sa casetă. In Roma acest procedeu al funcţionarilor republicei, cari privesc pe papa ca pe un simplu om privat din străinătate, e considerat ca foarte jignitor.

Ecou şi reamintiri.

Din patria lui Barnuţiu, 28 Febr. 1907.

Stau încă tot sub impresiunea alegerei dela »Bocşa română« şi a achitărei preotului din Breţc Simeon Zăhan, ambele săvârşite numai în zilele trecute.

Şi la una şi la alta aşi avea unele demne de reamintire:

Era în anul Domnului 1863 ziua 1 de Iulie fixată pentru alegerea de deputat în comuna mare Reteag la dieta convocată în oraşul Sibiiu. Pe mine, care mă aflam pe atunci în Ciceu-Cristur, comitatul Solnocul interior, într'o zi foarte de dimineaţă — ca pe protopopul jurului şi vezi Doamne de încredere mare ca »föbujtogatău« mă vizita Daniel Pataki adm. de comite suprem al comitatului aceluia. Se prèumblà prin odorul parochial până ce îmi făcui toaleta. Ies apoi afară, căci auzind pruncii plângând, nu voi a întra şi cu un pathos mare îmi relevà că dela cancelarul Nádaşdi etc. au primit îndrumări de a se ţine alegerile deputaţilor pentru dieta din Sibiiu.

Pe mine m'au desemnat în comisiunea alegătoare ca v.-preşedinte ca să şi pot mai bine controla alegerea şi ordinea, dar expresse spunnându-mi că ori şi printre câte să reiesă Alexandru Bohăţiel candidatul, fostul căpitan suprem al districtului Năsăudului, care a fost Tatăl bătrân după mamă a celor doi fraţi ambii Dri. Vaida.

Candidatul Maghiarilor conservativi era Torma Károly inteligent bărbat, mare archeolog. Acesta avea ca dirigent la economia sa în Ciceu-Cristur pe un văr al său Mozsa, om mic de statură pe cât de înalt, pe atât aproape şi de lat, cu musteţe mari răsucite ca două coarne, cu ochii verzii, mari şi roşii împrejur ca două cepe mari roşii săseşti.

Pre acesta l'au postat la uşa de întrare a alegătorilor c'un buzdugan scurt dar cu o măciucă mai cât capul lui, ţinând buzduganul redicat-plecat ca şi cum ar fi voit a da! Insă nu da, dar nici vorbe nu făcea — ci se schimosea, se trâmba, scotea limba, ochii şi-i mai întorcea. Deşi nu vorbea, era de ajuns caricatura lui pocită de minune, să aducă în mare zăpăceală pe cei ce-l priviau. Când întra şi se uita bietul Român alegător la el, era pace bună să mai ştie de numele Bohăţiel, iar apoi înşira *sine fine dicentes*: Buha, Bihăhă, Buhuhà, Bun-Oţiel... şi câte şi mai câte nume schimosite, de sute şi sute de voturi ni-s'a nimicit... şi în deşert se pretindea depărtarea lui Belzebub — şi că alegătorii mai slabi de ânger de-l fixau mult în faţă se îmbrânciau de frică şi spaimă.

In cele două zile de alegere numai 2 gendarmi chefuiau în crâşmă, alt lucru nu aveau! Fireşte noi totuşi am învins cu candidatul nostru.

De astădată la Bocşa învingerea morală a fost a d-lui Dr. Valer Branişte... Un Bărnuţiu iar zice: a avea 1008 voturi în faţa forţei celor 1000 de gendarmi este o cinste: »*Causa victrix placuit Diis et placuit Catoni*«.

Se revin acum şi la achitarea lui Zăhan »Et documenta damus qua simus origine nati«... Eu cu clasicul ţin că pe tema aceasta s'ar înţelege mai corect achitarea preotului Zăhan din Breţc şi nu pe cea lansată de-o foaiei de a noastră anume: că doară pledoria subst. procurorului Dr. Adalbert Dorgo ar fi fost slabă.

Hei sângele apă tot nu se face; că mustrarea conştiinţei ori şi de câte ori şi ea inspiră...

Prin anii 1862 având lipsa de un maiestru bun zidar spre a edifica o biserică nouă de peatră în comuna Sesarm din tractul Ciceu-Cristurului, m'am consultat cu tatăl procurorului Gavriil Dorgo, fost preşedinte urbarial în Bistriţa şi el mi-a şi recomandat pe un sas.

In conversările şi mai dese ce le-am avut după aceea cu Dorgo, nu mă putui răbda să nu-i zic odată: că naţia română e nedumerită că fiul său trage stipendii române şi *nu ştie, nu simte româneşte.* La aceste imputări Dorgo strigà: Albert fiiule! am în aceea chilie pe divan un nr. al »Gazetei Transilvaniei«, vino cu el, ceteşte şi tradu. Tânărul traduse apoi pe ungurie destul de bine. No! Domnule protopoape! să spui ori şi căruia când vei mai auzi vorbe de acelea că fiul meu, dacă foloseşte stipendiul »Ramonţian«, *ştie româneşte şi ca Român vreau să-l şi cresc*, că şi eu ca român am ajuns la acest oficiu înalt... Iată şi doamna mea (chiar atunci întrase soţia lui) şi dânsa e sânge de român, nobila familie Hersen de Herseni din ţara Făgăraşului. Moşul său nici n'a ştiut ungureşte, când venea la Bálványos Varalja (Unguraşiu) cânta în biserica românească şi socrul meu Herseni, fost fibirău (Dirigens vármegye föbirája) şi posesor în acea comună — *nu se tăgăduia de Români.*

Pe un nepot de frate al soţiei lui Gavril Dorgo, pe Herseni Kálman eu l'am instruit ca începător... în anul 1860 pe când am stat acolo ca preot tânăr dispus. Aşa ştiu că mai trăieşte ca subjude în Deşiu. Dacă a uitat instrucţiunea mea şi din limba română nu ştiu.

Nici aceea nu ştiu dacă d-l v.-procuror mai vorbeşte şi limba părinţilor săi?! Insă enigmă va rămânea că pe tatăl său Gavriil l'au îngropat respective prohodit în Cluj cu plebanul romano-cat. Două epistole mai păstrez dela bătrânul Dorgo una de colorit politic! Ortografia, stilul exemplar de corect, şi azi după 44 ani *testis temporum*!

Ioan Papiriu Pop,
protopop.

Duma rusească.

Ministrul de finanţe Kokowzew a depus pe biroul Dumei *budgetul pe 1907—1908.* Budgetul prevede suma de 2471.684,872 ruble. Pentru alocaţiunea împrumuturilor s'a prevăzut o sumă de 38 milioane. *Cheltuelile învăţământului poporului sunt sporite cu 6 milioane*, cheltuelile pentru organizaţiile agricole sunt sporite cu 10 milioane în raport cu cele prevăzute în budgetul exerciţiului 1906. Cheltuelile extraordinare se ridică la suma de 298 milioane contra 478 m. din 1906. Pentru cheltuelile extraordinare tesaurul nu dispune după acest budget decât de suma de 111 milioane, restul trebue găsit prin operaţiuni de credit cari nu sunt încă fixate. Ministrul finanţelor cere autorizarea de a face aceste operaţiuni şi a crea impozite nouă. Totalul cheltuelilor de răsboiu se ridică la suma de 2.598,716.745 ruble.

*

Mesagiul de deschidere al Dumei, conţine 3 părţi: partea întâia formula obicinuită a politeţei, partea a doua o privire istorică-obiectivă asupra disolvărei primei Dume şi a treia dorinţa de o conlucrare reciprocă între Dumă şi palat. In special s'a accentuat acest din urmă fapt pentru-ca Duma să nu iasă din limitele permise de lege şi să se poată astfel înlătura zvonurile despre disolvarea Dumei.

*

Deputaţii Pultavei au primit din partea alegătorilor guvernământului următorul *manifest-program* pentru care vor fi obligaţi să lupte în dumă: 1) Să ceară responzabilitatea miniştrilor în faţa dumei; 2) amnistia pentru condamnaţii politici; 3) reprezentarea tuturor naţionalităţilor şi autonomia lor; 4) reforme în administraţia locală pe baza principiului unei comisiuni de 4, pentru-ca nici o reformă să nu fie introdusă fără existenţa legei libertăţei personale, a presei libertatea cultului şi a întrunirilor; 5) împărţirea pământului la ţărani, după necesităţile şi trebuinţele fiecărui ţinut: 6) satisfacerea tuturor necesităţilor clasei muncitoreşti; 7) instrucţiunea gratuită pentru fie-care naţiune, care să aibă dreptul a învăţa limba ei maternă; 8) desfiinţarea pedepsei cu moarte, aceasta cu efect retroactiv încă de la 20 Noemvrie 1864 pentru-ca toţi condamnaţii politici încă neexecutaţi să fie amnestiaţi; 9) fixarea impozitului după venit, iar nu ca acum.

*

Deputaţii dumei după religiune, naţionalitate şi profesie. După *religiune* sunt: 391 creştini, 49 catolici, 11 luterani, 4 izraeliţi 26 mahometani şi 2 credincioşi tradiţionali.

După *naţionalitate* în dumă sunt reprezentate 21 de naţionalităţi: velico-ruşi 259, polonezi 43, tătari 16, malo-ruşi 15, armeni 9, ruşi albi 8, lituani 7, estoni 5, evrei 4, lituani 4, nemţi 2, moldoveni 2, başchiri 1, chirghzfoni 1, moravini 1, cehi 2, fini 1, cecenţi 1; adecă un procent de 678 ruşi.

După *profesiune* 62 sunt plugari, proprietari de pământ, industriaşi 6, lucrători 24, funcţionari particulari 8, funcţionari judeţeni şi comunali 53, funcţionari ai statului 18, profesori şi docenţi 11, învăţători 25, medici 25, avocaţi 27, ingineri 11, literaţi 8, preoţi 17, agronomi 4, forestieri 2.

*

Din ţară şi străinătate au sosit până acum 250 de corespondenţi ai diferitelor ziare europene.

*

Audienţa particulară a preşedintelui Golowin a durat un sfert de oară. Ţarul a exprimat satisfacţiunea sa pentru deschiderea celei a doua dume şi a relevat că sarcina dumei este cu atât mai dificilă cu cât duma este compusă din numeroase partide politice. D-l Golowin şi-a exprimat speranţa că acordul între diferitele fracţiuni se va putea stabili în ce priveşte cestiunile importante spre binele ţărei.

Ţarul a făcut în urmă aluziune la marile lucrări preparative şi la numeroasele proecte de legi depuse de dumă şi şi-a exprimat încrederea că duma îşi va relua activitatea legislativă. D-l Golowin a comunicat Ţarului că membrii dumei sunt plini de dorinţa de a justifica confienţa Ţarului că duma îşi va relua lucrările îndată după organizarea ei.

Ţarul s'a întreţinut într'un mod foarte graţios cu d-l Golowin. In urmă Golowin a fost prezentat împărătesei.

ŞTIRILE ZILEI.

— 23 Februarie v.

Călătoria M. S. monarchului la Praga. Din Viena s'anunţă că împăratul va călători îndată după sărbătorile Paştilor la Praga. Se asigură că împăratul va petrece cel puţin o săptămână în capitala Boemiei. Programul detailat al călătoriei şi al petrecerei în Praga încă nu s'a publicat.

Dela Blaj ni se comunică că au sosit acolo episcopul Dr. Demetriu *Radu* din Oradea-mare, cu canonicul Moise *Nyeş*, apoi episcopul Dr. Vasile *Hossu* dela Lugoş cu canonicul Ioan *Baroş* şi canonicul Ioan *Gheorghiu* dela Gherla, ca să ia parte la conferenţa convocată de I. P. S. Metropolitul pe ziua de Joi, 7 Martie n. în scop de-a lua poziţie faţă cu proiectul de lege şcolar a lui Apponyi. Dimpreună cu episcopii uniţi au fost învitaţi la această conferenţă şi inspectorii şcolari confesionali.

Petrecerea poporală de Duminecă. Comitetul aranjator al petrecerii de Dumінecă ne roagă să publicăm următorul comunicat: Precum suntem informaţi vor lua parte la petrecerea poporală de Dumінecă şi numeroşi reprezentanţi ai agenturilor despărţământului Braşov al Asociaţiunei, ceea-ce va da petrecerei noastre un

caracter deosebit. P. T. publicul din Braşov este rugat a lua la timp bilete, deoarece numărul locurilor de şezut şi stat în Redută este, precum se stie, mai restrâns decât în trecut. Bilete se află de vânzare la firma *D. Eremias nepoţii.* — *Comitetul.*

La temniţă! D-l Dr. Cornel *Jurca*, redactorul »Drapelului«, va întra Luni în 11 Martie n. în temniţa de stat din Seghedin spre a-şi împlini pedeapsa de 8 luni temniţă de stat, la care a fost condamnat de curtea cu juraţi din Timişoara pentru 2 articoli din »Drapelul«, în cari procurorul a descoperit agitaţie.

O donaţiune Academiei Române. D-na Alexandrina I. Ghica, soţia lui Ioan Ghica, a donat Academiei Române un fond de 50.000 lei, sub numele de: »Fondul Ioan Ghica«, din venitul căruia Academia să cumpere şi să publice documente vechi, relative la istoria Românilor.

Dr. Ed. Gregr a fost distins de comuna Praga, conferindu-i-se din incidentul aniversării a 80-a a zilei naşterei sale medalia de aur a oraşului Praga.

Chestia rehabilitării lui Burdia Szilard. I. P. S. Sa Matropolitul Meţianu a declarat unui redactor al ziarului »Lupta«, că articolul din »Telegraful Român«, în care să ia în apărare Burdia, a apărut fără ştirea şi aprobarea dânsului şi nu reprezintă decât părerea particulară a redacţiei »Tel. Român«.

Emigrarea creşte. Săptămâna trecută au emigrat din Ungaria la America 4035 persoane şi anume: 851 Maghiari, 2080 Slovaci, 424 Germani, 478 Croaţi şi *202 Români.*

Cununie. D-l Antoniu Nemeş, notar public reg. şi Ioan Mezei, judecător la curia reg. cu soţia sa Ecaterina Raţiu au onoare a ne aduce la cunoştinţă cununia fiilor lor *Irena Nemeş* cu *Eugen Mezei*, medic cercual, ce se va ţinea la 10 Martie a. c. la oarele 3 p. m. în biserica gr. cat. din Turda veche. Turda — Budapesta, Februarie 1907.

— D-l Gheorge I. *Brătucu* comersant în Brăila şi d-şoara Maria D. *Boncotă* îşi vor celebra căsătoria religioasă Duminecă în 25 Febr. v. la orele 3 p. m. în biserica Nouă din Satulung (Săcele).

Sporul populaţiei din România. Dintr'o statistică publicată de direcţia gener. sanitară rom., reiese că în cursul anului 1906 populaţia ţărei a sporit cu 100.587 suflete. Acest rezultat întrece toate excedentele de până acum.

Oaspeţi japonezi în dieta ungară. La desbaterile şedinţei de Miercuri a dietei au asistat şi câţiva oaspeţi exotici, anume contele *Ocuma*, fiul fostului ministru japonez, însoţit de mai mulţi japonezi.

Primul Teatru electric în Braşov. Teatru electric va începe producţiunea în Sala mare »Gewerberein« Sâmbăta seara 9 (24) Martie, cu un program foarte interesant. Preţul locurilor: I. 80 b.; II. 60 b.; III. 40 bani. Studenţi, soldaţi şi copii plătesc numai jumătatea preţurilor de mai sus. Programul se schimbă pe săptămână de 2-ori, cu cele mai frumoase şi nouă producţiuni. Bilete se pot scoate la locul I. 12 bucăţi cu 8 coroane; II. cu 6 cor.; III. 12 bucăţi cu 4 coroane. Zilnic 2 reprezentaţii de la 4—6 şi 6—8 oare seara. Dumineca şi în sărbători 3 producţiuni.

Scrisoare din Dobriţin.

O zi de bucurie a fost pentru noi Românii din Dobriţin ziua de 23 Faur n., căcî la o convenire bine reuşită, dând mâna ca fraţii, ne-am putut cunoaşte unul pe altul, aicî în metropola calvino-ungurească.

Oarele petrecute la olaltă, ca fraţî de acelaş sânge, nu vor fi uitate nicî când, căcî nu e ceva mai mângăitor, mai bine şi mai frumos, decât când, între străinî de altă lege, cu alte datinî şi alt graiŭ, întâlneştî şi poţî vorbi cu unul, care te înţelege şi nutreşte sentimente ca tine.

In Dobriţin suntem un număr mic de Românî: ofiţerî, iuriştî, ascultătorî ai cursului notarial, voluntarî şi un învăţător. Cu bucurie am constatat, că cu toţii s'au prezentat la această întrunire.

Ca aproape la toate întrunirile sau convenirile, aşa şi aicî nu au lipsit însufleţitoarele vorbirî, declamărî şi cântărî.

Mai întâi teologul abs. şi student în drepturî, Eugeniu Muntean, salută cu dragoste pe cei prezenţî, şi arătând însemnătatea astorfel de întrunirî, mai ales în timpul de faţă, când avem mare trebuinţă de energie şi simţ naţional, ne roagă de a de lua parte şi pe viitor la aceste întrunirî. Invăţătorul T. Stoianovicî, arătând multele năzuinţe ale străinilor, de a-ne răpi ceea ce avem mai scump: limba ş. a., ne pune la inimă de a vorbi, scrie şi ceti româneşte, căcî numai aşa vom putea pune stavilă acestor năzuinţe. Stud. în drepturî S. Filipoiu, vorbeşte la adresa preoţilor şi învăţătorilor români, ca cei mai însemnaţî factorî, carî joacă şi trebue să joace un rol deosebit întru creşterea şi luminarea poporului.

Frumos au mai vorbit stud. în drepturî D. Căzacu, apoi M. Coliban şi P. Istfan.

Momentul cel mai însemnat a fost, când mai sus amintitul, Eugeniu Muntean, prin un apel călduros, ne roagă să contribuim la fondul pentru ridicarea *gimnaziului din Brad.* Rugarea a fost primită şi îndeplinită cu mare bucurie şi însufleţire, contribuind care după putinţă, *adunându-se o sumă de aproape 60 cor.*

Acesta este rezultatul moral şi material al primei noastre întrunirî. La despărţire am promis cu toţii, de a lua parte şi pe viitor la astfel de întrunirî.

Corespondentul.

Progresele Dobrogei
dela anexare până astăzi. 1878—1906.

— Fine. —

Legarea Dobrogei cu restul ţării prin podul de peste Dunăre a transformat cu desăvârşire întreaga provincie, iar construcţiunea portului dela Constanţa a dat o nouă viaţă acestui oraş. Tabloul şi cifrele inscrise ne dovedesc uriaşa desvoltare ce a luat portul Constanţa, al cărui tonagiu a mers încet până pe la 1895, când s'a terminat construcţia podului peste Dunăre; iar de aci încolo s'a îndoit şi s'a întreit.

Aceiaşi progresiune se constată şi în mişcarea liniei ferate Cernavoda-Constanţa, pe care transporturile de mărfuri trec dela cifra redusă de 79.000 tone la 192.000 tone în 1895, 246.000 în 1900, 327.000 în 1905.

Această puternică mişcare economică nu s'ar fi putut face fără îmbunătăţirile şi desvoltarea mijloacelor de comunicaţiune realizate cu sacrificii mari din partea Statului român. Intre ele figurează, mai înainte de toate, construcţiunea frumosului pod de peste Dunăre, transformarea portului Constanţa, îmbunătăţirea liniei ferate Cernavoda-Constanţa şi înzestrarea provinciei cu drumuri şoseluite, care la luarea Dobrogei erau aproape necunoscute.

Neapărat că cea mai importantă lucrare, care se impunea dela început, pentru a asigura litoralului Mării Negre şi porturilor ei, viaţa şi desvoltarea trebuincioasă pentru prosperitatea economică a ţării, a fost unirea celor două ţărmuri ale Dunărei prin podul „Regele Carol I". Această măreaţă construcţiune, începută în 1890 şi desăvârşită în 1895, a dat fiinţă podului celui mai mare de pe continent, (lungimea 1.662 m. împreună cu viaductul şi 750 m. fără viaduct). Podul a costat aproape 35 milioane lei, în care sumă nu intră, bine înţeles, construcţiunea liniei ferate Bucureşti-Feteşti, nici îmbunătăţirile celelalte, care toate împreună au contribuit să sporească prosperitatea ţării întregi şi să strângă legăturile ce unesc Dobrogea cu patria-mamă.

Opera de transformare a Dobrogei trebuia dusă mai departe, spre binele nu numai al acestei provincii, dar şi pentru propăşirea economică a ţării întregi. Sub înalta impulsiune a înţeleptului nostru Rege, care a văzut că prin accesul său la Marea Neagră, România oferă drumul cel mai scurt dintre Europa Occidentală şi Orient, s'au început şi îndeplinit în mare parte lucrările de prefacere, care au înzestrat Constanţa cu tot utilajul unui port modern, încăpător şi bine adăpostit. In locul digului mic şi îngust, care nu aducea decât servicii foarte limitate, Constanţa posedă astăzi trei diguri în lungime de 2.138 metri, care adăpostesc o suprafaţă de 60 hectare, împărţită în 3 basinuri. Cheurile, de o lungime de 1.700 metri, permit să acosteze deodată, şi numai pe un singur rând, 60 vapoare de dimensiuni mari.

Pentru exportul cerealelor sunt destinate exclusiv 2 cheuri precum şi 3 estacade, care înaintează în apă cu 145 metri fiecare; în afară de aceasta două magazii cu câte 250 silozuri, având fiecare magazie o capacitate de 33.000 tone, se construesc în acest moment în dreptul estacadelor pentru înmagazinarea şi manipularea cerealelor.

Unul din basinuri va fi întrebuinţat în special la comerţul lemnelor, pietrelor şi al cărbunilor, iar exportul petrolului dispune de 19 rezervorii mari, care s'au construit pe mal, într'un loc adăpostit şi ferit, fiind legate cu un sistem de pompe şi conducte aşezate de-alungul digului, care permit descărcarea automatică a petrolului în bastimente. Fiecare rezervor are o capacitate de 5.000 m^3.

In sfârşit, legătura dintre port şi calea ferată s'a asigurat printr'un tunel de 490 metri lungime, care a costat vre-o 4 milioane lei. In total pentru construcţiunea portului s'a depăşit pân'acum suma de 35 milioane.

Proiectul măreţ de transformare a portului Constanţa este astăzi în mare parte realizat şi graţie îmbunătăţirilor aduse, o eră nouă a început pentru vechia Tomis, menită a deveni în scurtă vreme una din cele mai importante schele dela Marea Neagră.

Ceea-ce a mai ajutat la desvoltarea şi propăşirea comerţului Dobrogei, ca şi la ridicarea importanţei portului Constanţa, a fost înfiinţarea Serviciului maritim român, care prin linia sa Orientală spre Constantinopole şi mai departe, spre Smirna şi Alexandria, a deschis pieţe noi productelor româneşti, oferind în acelaş timp linia cea mai scurtă şi mai avantagioasă care leagă Apusul cu Răsăritul Europei şi cu Extremul-Orient.

Toate aceste reforme, prefaceri şi îmbunătăţiri nu s'au putut îndeplini decât cu mari secrificii băneşti din partea Statului român. Rezultatul lor însă se arată pe deoparte în desvoltarea factorilor economici, pe care i-am analizat mai sus, pe de altă parte în înmulţirea veniturilor Statului în Dobrogea. Dela 2.800.000 lei cât se încassa în anul 1880, veniturile Statului au crescut mereu, atingând în 1905 însemnata cifră de peste 15 milioane lei, adecă un spor de 548 %. Este incontestabil că această creştere a încasărilor se datoreşte atât îmbunătăţirii administraţiunei, cât şi transformărilor economice, graţie cărora s'au mărit bogăţiile şi s'au înmulţit resursele acestei provincii.

Dar Statul Român n'a urmărit în Dobrogea numai o politică de consolidare şi desvoltare a forţelor economice, ci în acelaş timp s'a preocupat şi de starea socială a populaţiunii, căutând să o înzestreze cu legi care să-i asigure o administraţiune dreaptă, o justiţie bună şi regularea ca şi siguranţa proprietăţii. Această politică a inspirat silinţele guvernelor, spre a consolida proprietatea în Dobrogea, recunoscând pe deoparte drepturile celor cari stăpâniau pământul cu titluri vechi, împroprietărind pe de altă parte, pe domeniile Statului, prin vânzări cu preţuri foarte scăzute, pe locuitorii de dincoace şi de dincolo de Dunăre, care aveau să formeze o pătură puternică de proprietari mici şi mijlocii. Tabloul nostru ne arată cum a crescut dela o perioadă la alta numărul împroprietăriţilor şi suprafaţa de pământ ce li-s'a concedat. Dela 275 împroprietăriţi cu 11.588 hectare, câţi erau în 1880, găsim în anul din urmă 80.273 împroprietăriţi cu 654.127 hectare.

Era cu neputinţă, în această epocă de înflorire a Dobrogei, să nu progreseze şi învăţământul public, căruia Statul român i-a dat dela început toată atenţiunea cuvenită. Rezultatele sunt îmbucurătoare şi în această direcţiune: Graficul, care nu reprezintă decât populaţiunea şcolară primară, indică că dela 3.100 elevi, câţi frecuentau şcoalele în 1880, numărul lor a sporit la 19.531 în 1905, o creştere deci de 630 %.

Faptele expuse mai sus, care au fost întrupate într'o formă concretă şi lesne de înţeles în tabloul nostru figurativ, pun în evidenţă progresele repezi şi însemnate pe care le-a realizat Dobrogea în curs de 27 ani, de când a trecut sub dominaţiunea românească. Ele ne îndreptăţesc a afirma fără sfială că decisiunea Europei, care a realipit la patria-mumă această importantă provincie, a fost nu numai folositoare pentru ţara întreagă, dar a constituit o adevărată binefacere pentru Dobrogea, care sub dominaţiunea înţeleaptă a viteazului nostru Rege a întrat repede pe calea civilizaţiunii şi a ajuns la o stare de prosperitate pe care n'o cunoscuse niciodată.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 8 Martie. Eri la ora 1 p. m. au fost primiţi de ministrul cultelor Apponyi archiereii bisericei române gr. or. în frunte cu Metropolitul Ioan Meţianu, cari i-au predat memorandul subscris de Metropolitul şi de Episcopii Popea şi I. Papp.

Metropolitul Meţianu a vorbit în numele episcopatului, rugând pe ministru, să ia în consideraţiune motivele şi argumentele depuse în memorand şi să atenueze acele dispoziţii ale proiectului de şcoale, cari ameninţă grav existenţa şcoalelor confesionale.

Contele *Apponyi* a accentuat în răspunsul său, că-şi ţine de datorie de a cumpăni fie-care punct din memorand, dar *declară dinainte, că abia va fi în acea poziţie să modifice în mod esenţial acele dispoziţiuni, cari sunt necondiţionat necesare pentru apărarea punctelor de vedere ale statului.* In fine ministrul a rugat pe episcopi să-şi validiteze influenţa lor într'acolo, ca să înceteze agitaţiunile nemotivate şi stricăcioase tocmai bisericei şi credincioşilor lor.

Budapesta. 8 Martie. Clubul deputaţilor naţionalişti a decis a nu obstrua proiectul lui Apponyi, dar a lupta din toate puterile contra lui. Deputaţii naţionalişti vor lua în număr cât mai mare parte la discuţie şi vor prezenta moţiuni în desbaterea specială.

Budapesta, 8 Martie. Comisiunea a IV-a justiţiară a camerei a *anulat mandatul* dela Lugoş al protopopului *Dr. George Popovici.* Anularea a pronunţat-o pe motivul că la alegerea din primăvara anului trecut s'ar fi exercitat un mare terorism şi o mare agitaţiune din partea naţionaliştilor români.

Budapesta, 8 Martie. Conferenţa partidului poporal a decis să propună mai multe schimbări şi amandamente la proiectul lui Apponyi.

Budapesta, 8 Martie. Eri s'a continuat desbaterea asupra petiţiunilor relative la legea naţionalităţilor. *Zoard Lazar* pledează pentru desfiinţarea legii naţionalităţilor, silindu se a dovedi, că ea este neapărat de lipsă. Deputatul Dr. *Stef. C. Pop* zice, că deputaţii români nu au agitat în nici o adunare de popor în contra statului ungar, cum a afirmat antevorbitorul. Deputatul Dr. I. *Suciu* spune că Românii şi Maghiarii din comitatul Aradului au conlucrat mai de multe ori în afaceri comitatense. Atunci Românii treceau de buni patrioţi. Lazar e în rătăcire când afirmă că dânsul (Suciu) ar fi zis în discursurile sale către alegători tot numai »împăratul«, nu »regele«. Vorbind despre chestiunile militare Suciu îşi esprimă părerea, că coaliţia va vota tot ce i-se va cere pentru armată. Va vota şi urcarea contingentului recruţilor. (Mare sgomot. Strigări: Aceasta e o calumnie!) *Preşedintele*: roagă pe vorbitor să rămână la obiect. *Suciu*: Voiu să mă apăr numai în contra învinuirilor ce mi se fac. *Preşed.*: Nu polemisa cu preşedintele. Ai suspiţionat majoritatea zicând că va vota şi urcarea contingentului; aceasta nu mai e apărare. De vei continua îţi voiu retrage cuvântul! *Suciu* declară în fine, că nimeni nu va putea dovedi că deputaţii naţionalişti ar fi lucrat vr'odată în contra statului sau a constituţiunei. — *Coriolan Brediceanu* zice că precum la 1848 naţiunea maghiară a stat sub presiunea spiritului timpului, când a proclamat libertatea individuală, tocmai aşa va trebui acuma să ţină samă de spiritul democratic al timpului, care se impune şi legea de naţionalitate s'a adus numai sub presiunea necetităţii; ea trebue ţinută, căci regele a sancsionat-o. (*Voci*: »Impăratul« nu Impăratul?) *Brediceanu*: Regele. Eu ştiu că regele subscrie legile, el promite că le ţine şi le va ţinea (sgomot şi întreruperi) respinge afirmările că Românii n'ar face nimic în interesul poporului. Nu primeşte propunerea comisiunei, ca petiţiunile celor 18 comitate pentru modificarea legei de naţionalitate, pentru suprimarea agitaţiilor naţionaliste etc. să fie predate guvernului, ci propune ca camera să treacă la ordinea zilei asupra propunerei comisiunei. Propunerea lui Brediceanu a fost respinsă şi s'a primit propunerea comisiunei.

Roma, 8 Martie. »Gazetta di Venezia« află din Constantinopol că Sultanul a însărcinat pe ambasadorul turc dela Paris, Munir-Paşa să intervină pentru *aplanarea conflictului greco-român.* Munir-Paşa a şi conferit în multe rânduri cu patriarchatul grec.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

La Tipografia și Librăria A. MUREȘIANU Brașov.

Se pot procura

următórele cărțĭ literare dela scriitorii noștri de valóre:

	Cor.
Alexandri: „Poesii“ (30 banĭ porto)	1·50
„ „Teatru“ I, II, III à . .	1:50
„ „Proză“	1·50
Alexandrescu: „Versurĭ“	1·25
Brătescu: „Nuvele“	1·50
Bolintineanu: „Poesii“	1·50
Cunțan: „Poesii“	1 25
Negruții: „Proză“	1·50
Eminescu: „Scrierĭ politice“ literare	2.—
„ „Literatura populară . .	1·50
Filimon: „Ciocoii vechĭ și noi séu ce nasce din pisică sórecĭ mănâncă	1·30
Constanța Hodoș: „Frumos“ . . .	1·50
Ispirescu: „Basme“	1·50
Iorga: „Cuvinte adevĕrate“ . . .	2·50
„ „Gândirĭ“	1·50
„ „Sate și mănăstirĭ“	2·50
„Némul românesc“	2·50
Gorun: „Taina a șasea“	1·50
Leca: „Poesii“	1·50
„ „Tainele cerului“	1·50
Pann: „Povestea Vorbei“	1·50
Rosseti: „Intre Capșa și Palat“ (impresiĭ)	2.—
Scrob: „Roua și Bruma“ (poesii) .	1.50
Sadoveanu: „Soimii“	1.50
„ „Durerĭ înăbușite“ . .	2.—
„ „Povestirĭ din rĕsboiŭ“	2.—
„ „Crâșma lui moș Precu“	2.—
Negoescu: „Fabule“	1.21
Delatismana: 100 Basme	2 50
Genlis: „Povestirĭ Morale“	1·55
Livescu: „Nu se cuvine“	500.
Bârsan: „Visurĭ de noroc“ (poesii).	2 —
Chendi: „Preludii“	2·50
Grigorovitza: „Chipurĭ și graiurĭ din Bucovina“	2.50
Teodor: „Din viața marinarului“ .	1.50
„Rutenisarea Bucovinei“, de un Bucovinean	3.50
Slavicĭ: „Din Bătrânĭ“, (narațiune istorică	2·50
„ „Vatra părăsită“ (nuvelă) .	2·—
Augustin Paul: „Intre Someș și Prut“	1·50
Jules Brun: „Moșnégul de la munte“ (roman)	1.50

„Rîs și plâns“. schițe umoristice și nuvele de Vasile *Pop*, prețul 1.50 coróne, plus 20 banĭ porto.

„Neamul românesc din Ardeal și Țéra ungurescă“ de Iorga. Vol. 1. Cor. 2·50 plus 20 banĭ porto.

„Neamul românesc în Ardeal și Țara ungurescă“ de *Iorga*. Vol. II. Prețul cor. 2·50, plus 20 banĭ porto.

»Romana«

este titluĭ broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. – Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) și costă numai 2 cor. **50** banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„*Romana*“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

PUBLICAȚIUNE.

Este de obște cunoscut, că **prețurile materialului de metal sau urcat** întreit ba chiar înpătrit.

In acelaș raport sau urcat deodată și **plățile lucrătorilor** așa că această împrejurare, și urcarea chieltuelelor de regie precum și scumpetea generală, ne silesc ca prețurile de până acuma, cari de mult nu corăspundeau împrejurărilor, și numai din cauza concurenței celei mari au fost scăzute, acuma să le urcăm **pentru toate lucrările de tinichigerie**.

Facem cunoscut că am cumpănit bine toate acestea, și în deosebi am ținut seamă și de concurența d'afară.

Rugându-ne a lua la cunoștință cele de sus. Semnăm cu toată Stima.

Asociația Tinichigiilor.

Nr. 27527,—6.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **al 3-lea învățător** la școala conf. gr.-cat. din **Rodna-veche** (Ó-Radna) se escrie concurs cu terminul până **la 25 Martie 1907 st. n.** inclusive pe lângă emolumentele următoare:

Salar 600 cor., ca relut de cuartir și grădină 80 cor.

Petenții — învățători ori învățătoare — au să-și înainteze suplicele cu toate documentele prescrise de lege subscrisului presidiu.

Vor fi preferiți cunoscătorii de muzică capabili de a conduce cor.

Presidiul senatului școl. conf. gr. cat.

Rodna-veche (Ó-Radna), 3 Martie 1907.

Președintele:	Secretariul:
Danila Malaiŭ,	*Nicolau Mureșan*,
preot gr. cat.	învățător gr. cat.

(2764,1—1.)

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 8 Martie 1907.

Mesura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor	Valuta în fi
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	12	—
„	Grâu mijlociu . . .	11	—
„	Grâu mai slab . . .	10	—
„	Grâu amestecat . .	9	—
„	Sĕcară frumósă. . .	9	—
„	Sĕcară mijlocia. . .	8	—
„	Orz frumos	9	—
„	Orz mijlociu	8	—
„	Ovĕs frumos. . . .	7	20
„	Ovĕs mijlociu . . .	7	—
„	Cucuruz	9	—
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	9	—
„	Mazăre.	18	—
„	Linte	54	—
„	Fasole	18	—
„	Sĕmênță de in . . .	18	—
„	Sĕmênță de cânepă .	15	
„	Cartofi.	2	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	1	28
„	Carne de porc . . .	1	28
„	Carne de berbece. .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt .	40	—
„	Sĕu de vită topit .	62	—

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

Activ

1906 18 Februarie.		1907 10 Februarie.	1907 17 Februarie.
106.482 989	75357989 Reser. metal. aur 81986691 / 31125000 „ Trate aur 34212500	116.224,462	116.199,191
1.594,979	Argint și diverse monede . . .	1.154,050	1.187,018
59.615,002	Portofoliu Român și străin. . .	65.572,539	72.211,745
24.930,724	*Impr. contra efec. publice 8781700 / „ „ „ în cont-corent 21702906	30 357,072	30.484,606
11.999 924	Fondurĭ publice	11.999,924	11.999,924
14 983,507	Efectele fondului de reservă . . .	15.931 524	15.931,524
2 914,292	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3.270,121	3 270,121
5.767,996	Imobile	5 882,259	5.882,259
600,841	Mobilier și Mașinĭ de Imprimerie .	610,935	610,795
329.803	Cheltueli de Administrațiune . . .	221,365	318 595
86 404,457	Depozite libere	88 231,523	88.538,323
—	„ „ & provizorii . . .	60,000	60 000
8.621 010	Compturĭ-curente	10.430,692	4.575,415
24.417.259	Compturĭ de valorĭ	17 439 107	18.190,273
348 662,783		367.385 573	369.459,789

Pasiv

1906 18 Februarie.		1907 10 Februarie.	1907 17 Februarie.
12.000 000	Capital	12.000,000	12.000,000
21 034 186	Fond de rezervă	22.697,129	22.697,129
3.105,044	Fondul amortis. imob. și material .	3 343,012	3.343,012
225.753,130	Bilete de Bancă în circulațiune . .	240.660,980	242.366 110
365,966	Dobânzĭ și beneficii diverse . . .	392,929	455,215
86.404,457	Depozite de retras	88 231,523	88.538,323
—	„ „ „ & provizorii . .	60,000	60 000
—	Compturi curente	—	—
348.662 783	Scomptul 5% / * Dobânda 5%	367.385 573	369.459,789

Cursul la bursa din Viena.

Din 7 Martie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%.	113 65
Renta de coróne ung. 4%	94 90
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	84 05
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	94 80
Bonurĭ rurale croate-slavone .	95 —
Impr. ung. cu premiĭ	197 50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	148 75
Renta de hârtie austr. 4 2/10	99. 0
Renta de argint austr. 4 2/10	98 95
Renta de aur austr. 4%	117 35
Renta de coróne austr. 4% . . .	99 05
Bonurĭ rurale ungare 3½% . . .	89 —
Losurĭ din 1860	152 75
Acțiĭ de-ale Băncei ung. de credit	1772 —
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit	808 —
Acțiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	681.—
Napoleondorĭ	19 09
Mărcĭ imperiale germane . . .	117 75
London vista	241 37½
Paris vista.	95.37½
Note italiene	[illegible] 35

Cursul pieței Brașov

Din 8 Martie n. 1907.

	Cump.		Vĕnd.
Bancnote rom.	18. 92		18 96
Argint român	18.80	„	18.84
Napoleondori.	18.94	„	19 —
Galbeni	11.20	„	11.45
Mărcĭ germane	117.20	„	117 3
Lire turcescĭ	21.50	„	[illegible]1.60
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	„	102.—
Ruble Rusescĭ	2.53		[illegible] 8